

prevodilac

***Časopis za srpsku i stranu filologiju,
opštu i primenjenu lingvistiku,
leksikografiju i traduktologiju
(istorija, teorija, kritika, didaktika prevođenja,
status i organizacija prevodilačke profesije)***

***Udruženje naučnih i stručnih
prevodilaca Srbije***

B e o g r a d

38. И 39. НАУЧНИ САСТАНАК СЛАВИСТА У ВУКОВЕ ДАНЕ

Традиционално се, на Филолошком факултету у Београду, у организацији Међународног славистичког центра, сваког септембра у оквиру Скупа слависта, одржава међународни славистички скуп – Научни састанак слависта у Вукове дане. Овај скуп окупља слависте који су заокупљени српским језиком и српском књижевношћу, али и додиром, утицајима и односима српског језика и других словенских и инословенских језика, као и књижевности насталих на њима.

Прошле године одржан је 38, а ове 39. скуп по реду. Своје реферате учесници су излагали 2008. године од 4. до 7, а 2009. од 9. до 12. септембра.

* * *

У оквиру 38. међународног научног састанка у Вукове дане излагања су била распоређена у три тематске целине, на основу којих су оформљене секције.

Развојни процеси и иновације у српском језику назив је теме која повезује реферате из лингвистике. У укупно шест сесија изложено је преко четрдесет реферата о овој теми. Преподневном секцијом, којом је председавао В. Лубаш, осим његовог излагања (*Актуелни покушаји нормирања говорног језика (на материјалу српског и других словенских језика)*), могли су се чути и реферати Р. Маројевића (*Српски језик: иновације у творби, новине у дериватолошком опису*), С. Ристић (*Неке најновије појаве у развоју лексике српског језика*) и Ј. Јокановић-Михајлов (*Акценатске промене у радном глаголском придеву*), у којима су представљене иновације на различитим нивоима језичке структуре. Рад се поподне одвијао у две секције – једном је председавао Р. Симић, изложивши рад (*Нормативни и употребни статус футуроида ћу/ћеш ... + да + презент*), а још су реферисали: Д. Кликовац (*О презенту несвршених глагола за означавање будућих ситуација*), Ј. Стојановић (*Употреба инфинитива у Бјелопољском четворојеванђељу и поређење са његовом употребом у старословенском језику и Вуковим Српским рјечником*), М. Ковачевић (*Глаголске алолексе као модалне ријечи*), П. Радић (*О екстерној стандардизацији српског језика*), Јасмина Московљевић-Поповић (*Деагентизоване конструкције у савременим новинским текстовима*), С. Павловић (*Развој иреалног услова у српском језику*), М. Алановић (*Лексичко-синтаксичка средства пасивизације*). Другу је секцију водио М. Николић, а излагачи су били: Н. Бечева (*Промене у структури значења предметних именица у савременом српском језику*), М. Алексић (*Међујезичка ланчана хомонимија /на материјалу српског и бугарског језика/*), В. Брборић (*Називи насељених места, њихови етници и ктетици у*

правописним речницима српског језика), Д. Вељковић-Станковић (Семантичка и прагматичка вредност умањеница мотивисаних лексемама са значењем мерних јединица), Љ. Петровачки (Недоумице око футура другог у настави српског језика), Ж. Бошњакковић (Однос стандардних и дијалекатских особина у говору ученика неких банатских основних школа), Љ. Недељков (Акценатске алтернације у јужнобачком говору у односу на новоштокавски акценатски систем). Наредног дана, у секцији коју је водила С. Ристић радове, који су били усмерени на актуелне проблеме савременог језика, представили су С. и Г. Ресел (Лексичко-семантичке структуре у прози Милована Данојлића), Ј. Јовановић (Лингвистичке и стилске карактеристике локализама у Ћосићевим Коренима), В. Станојевић (О епистемистичкој компоненти значења нешто у прилошкој употреби), Т. Ашић (Семантичко-прагматичка анализа употребе речи екстра у жаргону градске омладине), Л. Човић (Културолошки аспект трансформисаних фразеологизама и проблеми превода на руски језик (у кратким причама Здравка Крстановића)), Б. Голубовић (Комуникативни фразеологизми у српском жаргону), С. Гољак (Устаљена поређења у српском и белоруском језику у аспекту идиоматичности). Поподневна секција, којом је председавала Г. Јовановић, садржала је радове који су усмерени на дијахрони и дијалектолошки аспект проучавања језика. То су радови председавајуће (Антропонимијски материјал у Рјечнику из књижевних старина српских Ђуре Даничића), А. Милановића (Филолошка рецепција оказионализма у 19. веку), Н. Зубова (Јужнословенски митолошки трагови у једном старом источнословенском поучавању), М. Курешевић (Употреба претериталних времена у Српској Александриди), Ј. Влајић-Поповић (Да ли је котва књижевна и(ли) народна реч?), М. Радана (Иновације у српским говорима у румунском Банату у светлу језичке интерференције, са посебним освртом на карашевске говоре), М. Јовановића (Начини елиминисања вокалских група у црногорским новоштокавским говорима) и И. Бјелаковић (Рефлексивни пасив у језику Срба у периоду 1813–1855. (реализована радња)). У исто време, другу је секцију водио Б. Остојић, а осим његовог рада (Стабилност и нестабилност временских глаголских облика и иновације у књижевном језику), заинтересовани су могли чути и радове С. Величкове (О глаголском прилогу садашњем у савременом српском језику), В. Зенчук (Падеж објекта уз негирани глаголе у савременом српском језику /нормативни приступ/), М. Ајџановића (О феномену уклањања глаголске видске опозиције у презентској парадигми), Г. Ђурђевић (Суфикс -ач некад и сад).

Књижевности су биле посвећене две секције: Место приповетке у српској књижевности и Доситеј Обрадовић и Европа. О приповеци је говорило више од тридесет учесника у пет сесија, а о Доситејевој стваралаштву и улози више од двадесет проучавалаца у истом броју наврата.

На пленарној седници, која је одржана последњег дана скупа, излагали су: С. Бонаца (Доситеј Обрадовић у записима полиције у бечким архивима),

З. Бојовић (*Дубровачке легенде у новелама Вида Вулетића-Вукасовића*), Љ. Суботић (*Доситеј Обрадовић и Атанасије Стојковић*) и Д. Норис (*Историја и мит у прози осамдесетих: приповетке Радослава Братића*).

* * *

Такође је и 39. састанак слависта био устројен око три тематске окоснице. Овога пута језичким проблемима дато је више простора. О актуелности и важности језичке теме постављене на 38. скупу – *Развојни процеси и иновације у српском језику* – сведочи чињеница да је она била предмет излагања и ове године. Друга тема носила је наслов *Језик и култура*, па су се на овим секцијама могли чути и реферати не само лингвиста него и социолога, али и проучавалаца књижевности. Саопштено је у седам заседања око 50 реферата, који су са различитих аспеката осветљавали савремене језичке тенденције, затим језик у условима електронске комуникације, али и историјски развој појединих појава. У вези са сагледавањем односа језика и културе није могао бити заобиђен и проблем наставе српског и као матерњег и као страног.

Прочаваоци књижевности такође су у центар својих посматрања ставили културу, јер је тема тих секција била *Књижевност и култура*. Преко седамдесет учесника је представило резултате својих истраживања у десет сесија за време трајања скупа.

На пленарној седници 9. септембра изложена су четири реферата у складу са постављеним темама: Ж. Станојчић (*Појам континуитета књижевног језика и језик уметничке прозе*), М. Матицки (*Почеци Српске књижевне периодике: Доситејев цветник. Басне (Лајпциг, 1788) у часописном и жанровском контексту*), Г. Тјапко (*Суплетивизам граматичких облика у данашњем српском језику / нормативни и употребни аспект/*) и С. Грубачића (*Култура и књижевни модели*).

Првом језичком секцијом председавао је Ж. Станојчић, а излагачи су били Р. Симић (*О унутрашњој форми језика*), П. Тома (*О неким развојним процесима и иновацијама у савременом српском језику /у поређењу са босанским, хрватским, црногорским/*), Д. Неринг (*О дескриптивном приступу развојним процесима са стандардолошког гледишта*), Ј. Јокановић-Михајлов (*Акценатске особености облика са негацијом*), Ц. Иванова (*Лингвокултуролошки аспекти међуодноса блиских језичких стандарда – српског, бугарског и македонског*), Ј. Јовановић (*Поводом Аристотеловог схватања о односу језика, мишљења и реалности*), К. Кончаревић (*Српска сакрална комуникативна култура као предмет лингвистичког истраживања*). Другог дана у преподневним сатима одржане су две паралелне језичке секције. Реферате су поднели М. Николић (*О неким актуелним променама у морфологији српског књижевног језика*), Р. Маројевић (*Још неке иновације у творби и новине у дериватолошком опису српског језика*), М. Ковачевић (*Плеонастичка употреба префикса у српском језику*), Г. Терић (*Деиктички и*

анафорички односи између српских и италијанских показних заменица), Веран Станојевић (О једном граматичком калку и поводом њега), а председавала је Г. Тјапко. Паралелну сесију водио је В. Раичевић, а излагали су: Д. Вељковић-Станковић (Прагматичка вредност таутолошких исказа у српском језику), Љ. Петровачки (Семантичка интерпретација лексики народне традиције као разоткривање националнокултурних информација), С. Ракић (Однос између сложености и синтагме у српском и енглеском језику), Д. Звекић-Душановић (Обичајна лексика у уџбеницима за српски као нематерњи језик), В. Раичевић (Настава страног језика у контексту дијалога култура), М. Маринковић (Српски језик у Османском царству – пример четворојезичног уџбеника страних језика из библиотеке султана Махмуда I), Ксенија Ајкут (Специфичност турске антропонимије као израз узајамног деловања језика и културе). Реферате у послеподневном термину окупила је заједничка чињеница да су засновани на корпусу из старијег периода развоја српског језика. председавала је Г. Јовановић и изложила реферат (Правна терминологија у Карађорђевој законика), а реферате су прочитали и Љ. Суботић (Два издања Витковићевог Спомена Милице (упоредна језичка анализа)), С. Павловић (Морфолошке одлике Паскалових старосрпских повеља и писама – пример српско-романске морфолошке интерференције), Ј. Стојановић (Синтаксичко-семантичко поље употребе инфинитива у историји српског језика), А. Милановић (Стабилизација Вуковског језика у Науци о државном газдинству (1869) Чедомиља Мијатовића) и Г. и С. Ресел (Европска кулинарска терминологија у српској култури 19. века).

Трећег дана у једној од преподневних секција могли су се прво чути реферати председавајућих – В. Лубаша (Опсцене речи у култури српског и других језика) и С. Ристић (Актуелни процеси у промени значења лексики српског језика), као и С. Кирфел (Интернационализацијски токови у српској лексика на примерима из жуте штампе), Ђ. Оташевић (Тенденције у развоју лексики савременог српског), Т. Ашић (Семантичко-прагматичка анализа употреба придева субјективне оцене у жаргону градске омладине), М. Алексић (Међујезичка именичка енантосемија на материјалу српско-бугарских хомонимских парова), О. Дурбаба (Особености рестрингованог кода друштвене мреже Фејсбук (Facebook) на интернету: “evo te facebooschim”), С. Модерц (Речници српског језика у светлу новијих лексикографских достигнућа и могућности примене рачунара у књижевном корпусу). У исто време одвијала се секција коју је водио Р. Симић, а референти су били: В. Ружић (Међуљудски односи на фразеолошкој лествици српског језика), А. Пејановић (Концептуални статус лексеме **образ** у српској фразеологији), Б. Голубовић (Интернационалне фраземе у српском језику), Л. Раздобудко-Човић (Културолошке компоненте фразеологизама у роману Виктора Пелевина «Generation П» и њихов превод на српски језик), Д. Бојовић (Лексичко-граматичка карактеристика дијалекатских фразеолошких јединица на материјалу говора сјеверне Црне Горе),

М. Радан (*Архаична лексика карашевских говора – извор за ближе одређивање порекла и старине Карашеваца у Банату*), В. Брборић (*Неке дијалекатске особине говора источне Херцеговине данас*), Ж. Бошњаковић (*Сигнали за рашичлањавање дијалекатских текстова*) и М. Шћепановић (*Ред речи на размеђи основице и надрградње српског језика*).

Поподневном секцијом председавао је С. Танасић, а излагали су З. Томић (*Језик, писмо и културни идентитет*), В. Теофиловић (*Језик политике – мост или јаз*), Ј. Ђуба (*Ехо интернета – стереотип Срба и Србије у пољском медијском дискурсу*), Ј. Московљевић (*Структурни обрасци реченица са директним и индиректним говором*), М. Алановић (*Типолошке одлике и принципи класификације лексичко-граматичких каузатива*) и Т. Самарцић (*Семантичко-синтаксичка својства декомпонованих предиката у српском језику*).

* * *

Последњег дана и 38. и 39. Научног састанка слависта резултате својих истраживања презентовали су учесници факултетског пројекта *Теоријско-методолошки оквир за модернизацију описа српског језика*, чији је руководилац Божо Ђорић.

* * *

Преко стотину учесника говори о важности и великом интересовању стручњака за овај скуп, не само лингвиста него и проучавалаца књижевности, како из Србије, тако из других земаља у којима се негује традиција изучавања српског језика: Аустрије, Италије, Немачке, Русије, Пољске, Чешке, Белорусије, Украјине, Бугарске итд.

Зборници са 38. Научног састанка слависта у Вукове дане већ су одштампани, а у сусрет четрдесетом скупу изаћи ће зборник и са овогодишњим рефератима. То је најбољи начин да се упознамо са занимљивим и комплексним садржајима о којима се на овим састанцима говори.

Марина Спасојевић